

VIII. évfolyam 1. szám 2018

STATISZTIKAI JELENTÉSEK

A MEZŐGAZDASÁG 2017. ÉVI TELJESÍTMÉNYÉNEK
II. ELŐREJELZÉSE

**A mezőgazdaság 2017. évi teljesítményének
II. előrejelzése
VIII. évfolyam 1. szám 2018**

Megjelenik időszakosan
2018. február 15.

Felelős szerkesztő
Bábáné Demeter Edit

Szerző
Varga Éva
varga.eva@aki.gov.hu

Közreműködött
Agrárstatisztikai Információs Osztály
Piaci Árinformációs Osztály

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944
Telefon: +36 70 501 1003
Fax: (+36 1) 2178-111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
<https://asir.aki.gov.hu>

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes
felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: +36 70 5011 156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

A Mezőgazdasági Számlarendszer második előzetes eredményei 2017-re vonatkozóan	3
Módszertani áttekintés.....	3
A mezőgazdaság 2017. évi teljesítményének második előrejelzése.....	4
Táblázatok	6
A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb kibocsátás- és jövedelemadatai	6
Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás	6
A Mezőgazdasági számla főbb adatainak változása	7
Mezőgazdasági jövedelemindexek	7
Ábrák	8
A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2015–2017	8
A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2017-ben	9
A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2008 és 2017 között	9
A folyó termelőfelhasználás szerkezete 2017-ben	10
A folyó termelőfelhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása 2008 és 2017 között	10
A mezőgazdaságban felhasznált nem fizetett és fizetett munkaerő alakulása 2008 és 2017 között	11
Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása 2002–2017 között, valamint a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása	11

A Mezőgazdasági Számlarendszer második előzetes eredményei 2017-re vonatkozóan

Módszertani áttekintés

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) adatait évente kétszer előzetesen, először a tárgyév novemberének végén, majd a tárgyévét követő januárban kell átadni az Európai Bizottságnak. A végleges adatsort a tárgyévét követő év szeptemberéig kell elkészíteni. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közötti munkamegosztásnak megfelelően az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) készíti az MSZR első és második előrejelzését, míg a végleges adatok elkészítése a KSH feladata.

Az MSZR a mezőgazdaság egészének tiszta, halmazódásoktól mentes teljesítményének kimutatását tűzi ki célul. Adatai az országban végzett összes mezőgazdasági tevékenységre vonatkoznak, az azt végzők fő tevékenységétől függetlenül. Tehát az MSZR tartalmazza a nem mezőgazdaságba sorolt szervezetek mezőgazdasági tevékenységét, de nem tartalmazza a mezőgazdasági szervezetek nem mezőgazdasági tevékenységét.

Az MSZR figyelembe veszi a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek – növénytermesztés, állattenyésztés – mellett a mezőgazdasági szolgáltatások és az el nem különíthető másodlagos, nem mezőgazdasági tevékenységek során előállított termékek és szolgáltatások értékét is.

Az MSZR az értékelést alapáron végzi, vagyis a termelői árhoz hozzáadja a termékhez köthető támogatásokat, melyeket közvetlenül a termelők kapnak meg, és nem tartalmazza a termékadókat. A kapott támogatás a mezőgazdaság kibocsátásának értékét növeli, amennyiben termeléshez kötött támogatást kap a termelő.

Az MSZR-ben az elszámolási időszak a naptári év. A számbavétel eredményszemléletben történik, azaz az abban az időszakban érvényes értéken, amikor a gazdasági érték, követelés vagy igény keletkezik. A kibocsátást a létrejöttének időpontjában kell értékelni, függetlenül az értékesítés, illetve az ellenérték befolyásának időpontjától. Az el nem adott, raktáron álló készleteket is elszámolja, mintha az értékesítésre került volna. A kiutatott eredmény tehát inkább potenciális, az adott évben csak részben realizált jövedelem. Azt a jövedelmet is tartalmazza, amelyhez a saját termelésű mezőgazdasági termékek fogyasztása juttatja a háztartást.

A munkabérek és a munkavállalói jövedelmek elszámolásánál jelentkezik az MSZR egyik igen fontos sajátossága, itt ugyanis csak azt a teljes természetbeni és pénzübeli díjazást kell elszámolni, amit a munkaadó fizet a munkavállalónak az adott időszakban végzett munkáért. A saját gazdaságban végzett munka, valamint a nem fizetett munkaerő (segítő családtagok) bére, illetve jövedelemigénye nincs elszámolva, hanem a működési eredmény részét képezi.

A mezőgazdasági jövedelmet nem szabad a gazdálkodók jövedelmének tekinteni, mivel – a tisztán mezőgazdaságból származó jövedelmeik mellett – más forrásokból is jövedelemhez juthatnak. Továbbá ez a jövedelem az adott elszámolási időszak alatt végzett mezőgazdasági (valamint másodlagos, nem mezőgazdasági) tevékenységgel képzett jövedelemre vonatkozik, annak ellenére, hogy bizonyos esetekben a jövedelmek csak egy későbbi időpontban folynak be. Ezért ezek nem jelentenek olyan jövedelmet, amit még az adott elszámolási időszak alatt ténylegesen meg is kapnak a jogosultak. A számolt jövedelemmutatók nem a mezőgazdaságból élő háztartások összjövedelmének vagy rendelkezésre álló jövedelmének mutatói.

A mezőgazdaság 2017. évi teljesítményének második előrejelzése

Az MSZR második előzetes eredményei alapján 2017-ben a mezőgazdaság teljes kibocsátásának folyó alapján számított értéke 1 százalékkal maradt el a 2016. évi eredménytől, melynek háttérében a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának 4,5 százalékos csökkenése áll, amit nagyrészt ellensúlyozott, hogy az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke 5 százalékkal nőtt.

A mezőgazdaság kibocsátásának volumene a 2016. évi 9 százalékos emelkedés után 2017-ben 5 százalékkal alacsonyabb az előző évinél. A mezőgazdasági termelés volumencsökkenését emelkedő termelői árak kísérték, a termelés költségei összességében az előző évi szinten alakultak. Így a bruttó hozzáadott érték 1 százalékkal, a mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem pedig 5 százalékkal alacsonyabb lett 2017-ben, mint 2016-ban volt.

Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem – az úgynevezett „A” mutató – 2017-ben 1,4 százalékkal maradt el a 2016. évitől.

Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene 2017-ben 5 százalékkal alacsonyabb volt az előző évinél, mivel a növényi termékek kibocsátásának volumene 7 százalékkal, az állatok és állati termékek termelésének volumene 3 százalékkal csökkent. A mezőgazdasági termelői árak 2017-ben átlagosan 5 százalékkal emelkedtek 2016-hoz viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek termelőiár-színvonala 3 százalékkal, az élő állatok és az állati termékeké 9 százalékkal nőtt 2017-ben. A volumen- és árváltozás eredményeként és a termeléshez kötött támogatások figyelembevételével a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke folyó alapján 4,5 százalékkal csökkent, míg az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke 5 százalékkal nőtt. Az alaptevékenységek kibocsátásának folyó alapján számított értéke összességében 1,1 százalékkal maradt el a 2016. évi értéktől (1. ábra).

A növényi termékek körében az ipari növények kivételével valamennyi termékcsoport termésmennyisége csökkent vagy az előző évi szinten maradt. A gabonafélék, a takarmányok, a burgonya, a kertészeti termékek

és a gyümölcsfélék termésmennyisége rendre elmaradt az előző évitől. A gabonafélék kibocsátásának volumene az előzetes adatok szerint 16 százalékkal lett kisebb, elsősorban azért, mert kukoricából 6,8 millió tonna várható, 22 százalékkal kevesebb a 2016. évinél. Ugyanakkor a 2017. évi kukoricatermés csak 6 százalékkal maradt el az előző öt év, azaz a 2012–2016. évek átlagától. (Például 2012-ben 4,8 millió tonna termett, ami 30 százalékkal kevesebb a 2017. évinél.) Búzából (durumbúzával együtt) összesen 5,2 millió tonnát takarítottak be, amely 7 százalékkal kevesebb a 2016. évinél, de az elmúlt öt év átlagánál 4 százalékkal több. Az árpa és a zab mennyisége 12 százalékkal, a tritikálé mennyisége 24 százalékkal volt kevesebb, mint 2016-ban.

Az ipari növények kibocsátásának volumene 4 százalékkal emelkedett. A napraforgó 2017. évi termésmennyisége (közel 2 millió tonna) 6 százalékkal meghaladta a 2016. évi addigi rekordot, és 27 százalékkal több a 2012–2016. évek átlagánál. A repcetermés 2 százalékkal több az előző évinél és csaknem másfélszerese az ötéves átlagnak. A cukorrépa betakarított mennyisége is emelkedett 2 százalékkal és 15 százalékkal volt több a 2012–2016. évek átlagánál. A szójatermés 12 százalékkal kevesebb a 2016. évinél.

Az előrejelzés készítésekor rendelkezésre álló információk alapján a friss zöldségfélék volumene 3 százalékkal, a burgonya volumene 18,5 százalékkal csökkent az előző, a 2016-os évhez képest. A friss gyümölcsstermés 5 százalékkal, ezen belül az almatermés szintén 5 százalékkal kevesebb, mint 2016-ban. Szőlőből mintegy 2 százalékkal szüreteltek le többet 2017-ben, mint az előző évben.

Az előrejelzés szerint a mezőgazdasági termelői árak 2017-ben 5 százalékkal emelkedtek az előző évhez képest. A gabonafélék esetében 6, a friss gyümölcsfélék esetében 26 százalékos áremelkedéssel, az ipari növényeknél 3 százalékos termelői árcsökkenéssel számoltunk. A gabonafélék körében a búza termelői ára 8 százalékkal, a kukoricáé 5 százalékkal volt magasabb 2017-ben, mint az előző évben. A gyümölcsfélék körében az alma termelői ára nőtt nagymértékben (+37 százalék), javarészt az előző évi alacsony árak következtében. Az ipari növények termelői árának csökkenése elsősorban a napraforgó alacsonyabb (–6,5 százalék) ára miatt következett be, de a cukorrépa ára is elmaradt a 2016. évi szinttől.

A második előrejelzés alapján az élő állatok és állati termékek kibocsátásának volumene 3 százalékkal csökkent. A sertés kibocsátásának volumene 5 százalékkal, az élő baromfié 6 százalékkal esett vissza, a szarvasmarha kibocsátásának volumene az előző évi szinten alakult. A tejtermelés volumene megközelítette a 2016. évit, míg a tojástermelésé nem változott. A termelői árak összességében 9 százalékkal nőttek, ezen belül az állatok esetében a termelői ár 6 százalékkal, míg az állati termékeké 16 százalékkal emelkedett a 2016. évi szinthez mérten. A sertés esetében a termelői ár 13 százalékkal emelkedett, a tej termelői ára 22 százalékkal, a tojás ára 15 százalékkal lett magasabb a 2016. évinél.

A két alaptevékenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes számítások alapján 2017-ben 63:37 százalék. Ez az arány 2016-ban 65:35 százalék volt, azaz 2017-ben csökkent a növénytermesztés aránya (3. ábra).

Számításaink szerint a folyó termelőfelhasználás értéke 2017-ben a 2016. évi szinten maradt (4. ábra). A folyó termelőfelhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség 5 százalékkal csökkent, mivel annak volumene és az ára is mérséklődött. A felhasznált műtrágya volumene 9 százalékkal emelkedett, ára viszont közel 9 százalékkal csökkent, így költsége nem érte el a 2016. évit. A vetőmagköltség 3 százalékkal mérséklődött, míg az energiaköltség 3,6 százalékkal emelkedett.

A mezőgazdaság bruttó hozzáadott értéke előző évi áron 13 százalékkal, folyó áron 1,2 százalékkal csökkent 2017-ben (5. ábra). Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapáron mért kibocsátás előállításához 58,6 forint értékű inputot használtak, ami azonos az egy évvel korábbival.

A termeléshez kötött támogatás 7 százalékos, az egyéb termelési támogatás 4 százalékos emelkedésével kalkuláltunk. Az értékcsökkenés mérsékelt emelkedésével számolva, illetve a termelési adók változatlan szintje mellett a termelési tényezők jövedelme megközelítette a 2016. évi szintet. A mezőgazdaságban keletkező nettó vállalkozói jövedelem folyó alapáron 5 százalékkal alacsonyabb, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás 2 százalékkal mérséklődött 2017-ben. Folytatódott a korábbi évek tendenciája, azaz a nem fizetett munkaerő-ráfordítás csökkent (4 százalékkal), míg a fizetett munkaerő-ráfordítás 2 százalékkal emelkedett (6. ábra).

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett „A” mutató 99 százalék, azaz 2017-ben az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 1 százalékkal csökkent (7. ábra).

Táblázatok

1. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb kibocsátás- és jövedelemadatai^{a)}

Megnevezés	Folyó alapon		
	2015	2016	2017 ^{b)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	641	692	618
Ipari növények (hüvelyesekkel)	309	380	381
Takarmánynövények	62	69	69
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	233	222	218
Burgonya (vetőgumóval együtt)	26	31	23
Szőlő, gyümölcs	131	120	135
Bor	33	33	33
Egyéb növényi termékek	16	15	15
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	1 451	1 562	1 492
Állatok	602	604	611
Állati termékek	254	235	272
Élő állatok és állati termékek együtt	856	839	883
Mezőgazdasági termékek összesen	2 307	2 401	2 375
Mezőgazdasági szolgáltatások	126	131	137
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	53	56	56
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	2 487	2 588	2 568
Folyó termelőfelhasználás	1 479	1 513	1 506
Bruttó hozzáadott érték alapon	1 008	1 074	1 062
Termelési tényezők jövedelme	1 120	1 190	1 184
Működési eredmény/vegyes jövedelem	772	812	773
Nettó vállalkozói jövedelem	672	702	665

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

2. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás

Megnevezés	éves munkaerőegység		
	2015	2016	2017 ^{a)}
Összesen	441 903	434 281	426 100
Nem fizetett	310 966	302 015	290 800
Fizetett	130 936	132 265	135 300

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

3. táblázat: **A Mezőgazdasági számla főbb adatainak változása^{a)}**

Megnevezés	százalék					
	Volumenindex			Értékindex		
	2015/14	2016/15	2017/16 ^{b)}	2015/14	2016/15	2017/16 ^{b)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	85,4	118,4	84,5	87,4	108,0	89,3
Ipari növények (hüvelyesekkel)	94,2	130,9	103,5	108,5	123,0	100,3
Takarmánynövények	91,3	133,2	97,2	111,0	111,8	99,5
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	107,9	101,9	97,4	117,7	95,2	98,2
Burgonya (vetőgumóval együtt)	79,3	94,9	81,5	71,7	118,2	75,8
Szőlő, gyümölcs	96,0	96,4	96,8	119,8	91,3	113,0
Bor	131,6	110,9	102,0	138,5	98,5	98,9
Egyéb növényi termékek	107,2	108,9	100,0	121,4	92,4	100,0
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	92,0	116,3	92,9	99,8	107,6	95,5
Állatok	106,4	101,0	95,5	108,2	100,3	101,2
Állati termékek	104,4	96,4	99,4	90,7	92,6	115,7
Élő állatok és állati termékek együtt	105,7	99,6	96,6	102,4	98,0	105,2
Mezőgazdasági termékek összesen	97,0	110,1	94,2	100,7	104,0	98,9
Mezőgazdasági szolgáltatások	103,8	98,0	103,0	107,6	104,0	104,4
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	110,9	102,2	100,0	110,0	104,7	100,0
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	97,6	109,3	94,8	101,2	104,1	99,2
Folyó termelőfelhasználás	102,3	104,3	100,2	101,4	102,3	99,5
Bruttó hozzáadott érték alapján	90,8	116,7	87,0	101,1	106,6	98,8
Termelési tényezők jövedelme				92,8	106,2	99,5
Működési eredmény/vegyes jövedelem				87,0	105,1	95,2
Nettó vállalkozói jövedelem				85,9	104,3	94,8

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

4. táblázat: **Mezőgazdasági jövedelemindexek**

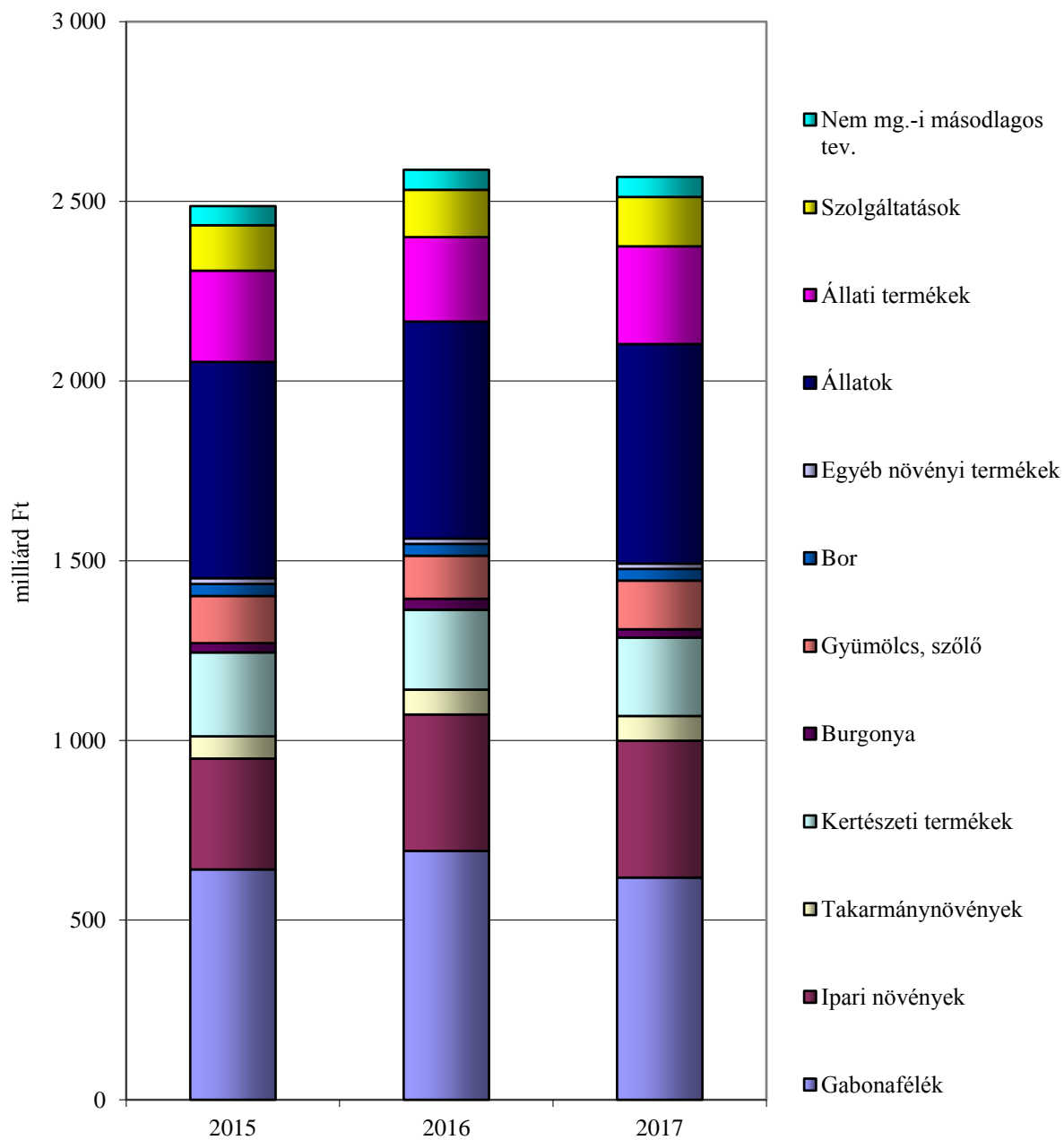
Megnevezés	előző év = 100,0		
	2015	2016	2017 ^{a)}
A mutató: Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem változása	95,4	107,0	98,6
C mutató: A nettó vállalkozói jövedelem reálértékének változása	84,3	103,3	92,2

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

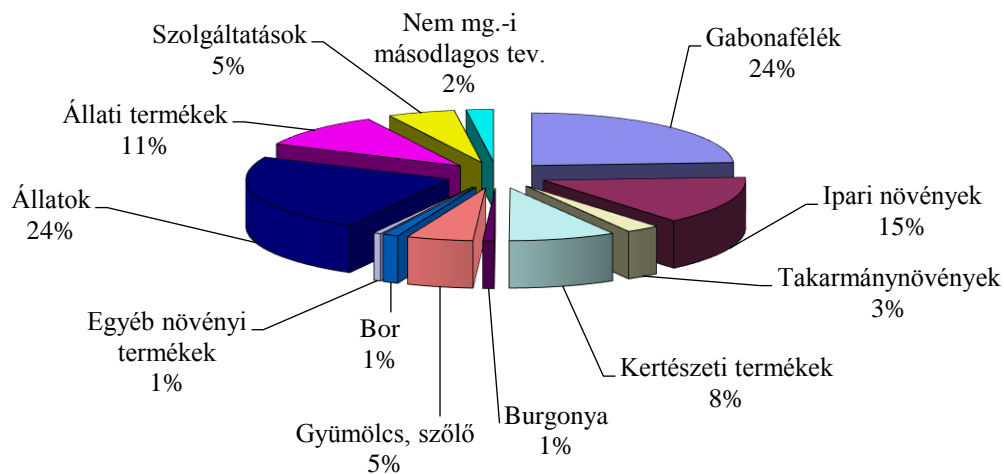
Ábrák

1. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2015–2017 között

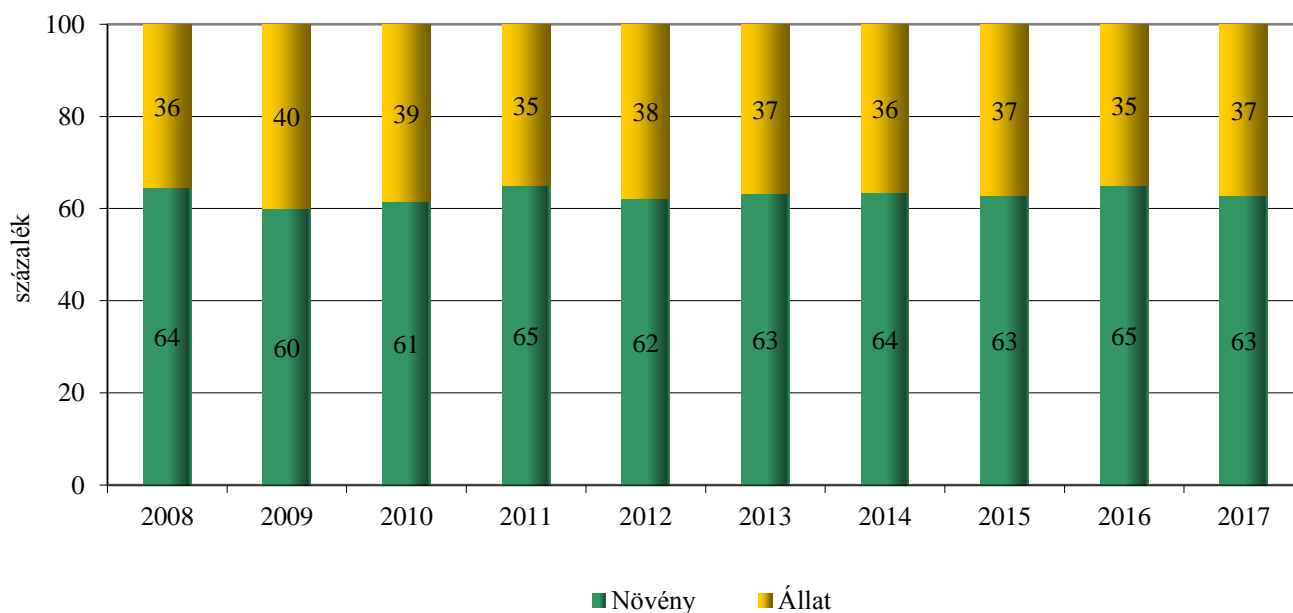
Megjegyzés: 2017 előzetes adat.
 Forrás: AKI, KSH

2. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2017-ben

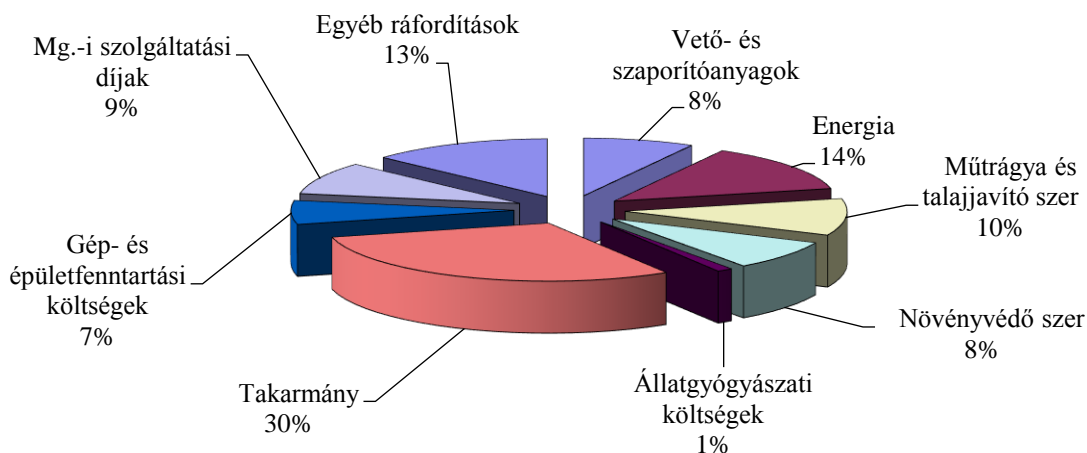
Megjegyzés: 2017 előzetes adat.
Forrás: AKI, KSH

3. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2008 és 2017 között

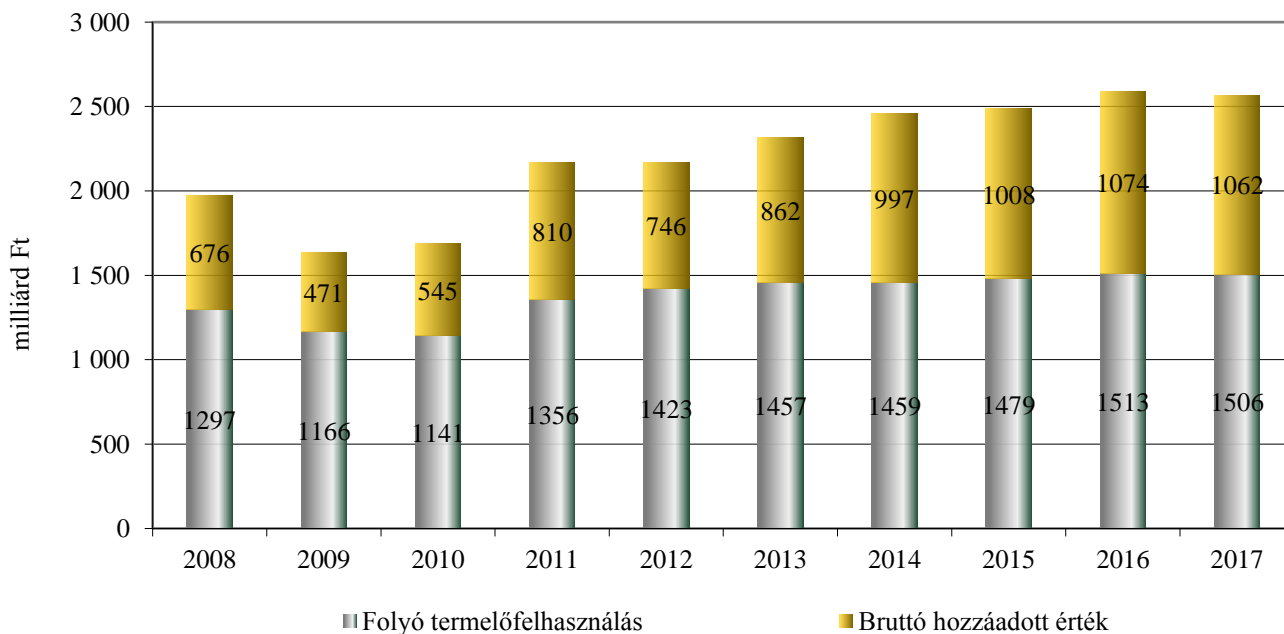
Megjegyzés: 2017 előzetes adat.
Forrás: AKI, KSH

4. ábra: A folyó termelőfelhasználás szerkezete 2017-ben

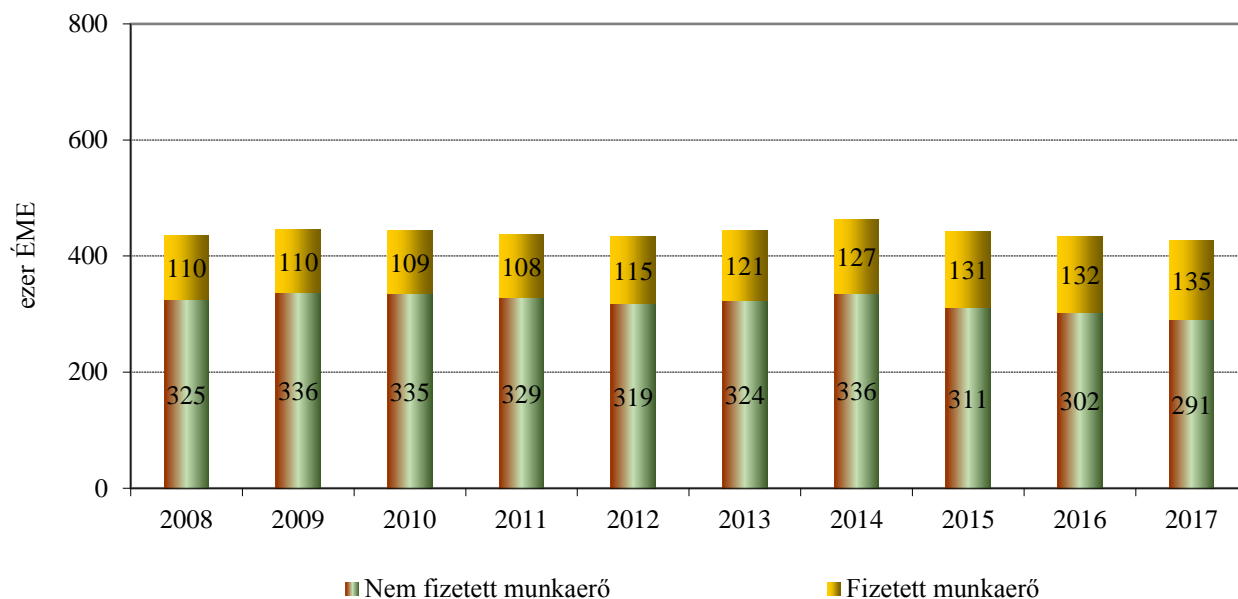
Megjegyzés: 2017 előzetes adat.
 Forrás: AKI, KSH

5. ábra: A folyó termelőfelhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása 2008 és 2017 között

Megjegyzés: 2017 előzetes adat.
 Forrás: AKI, KSH

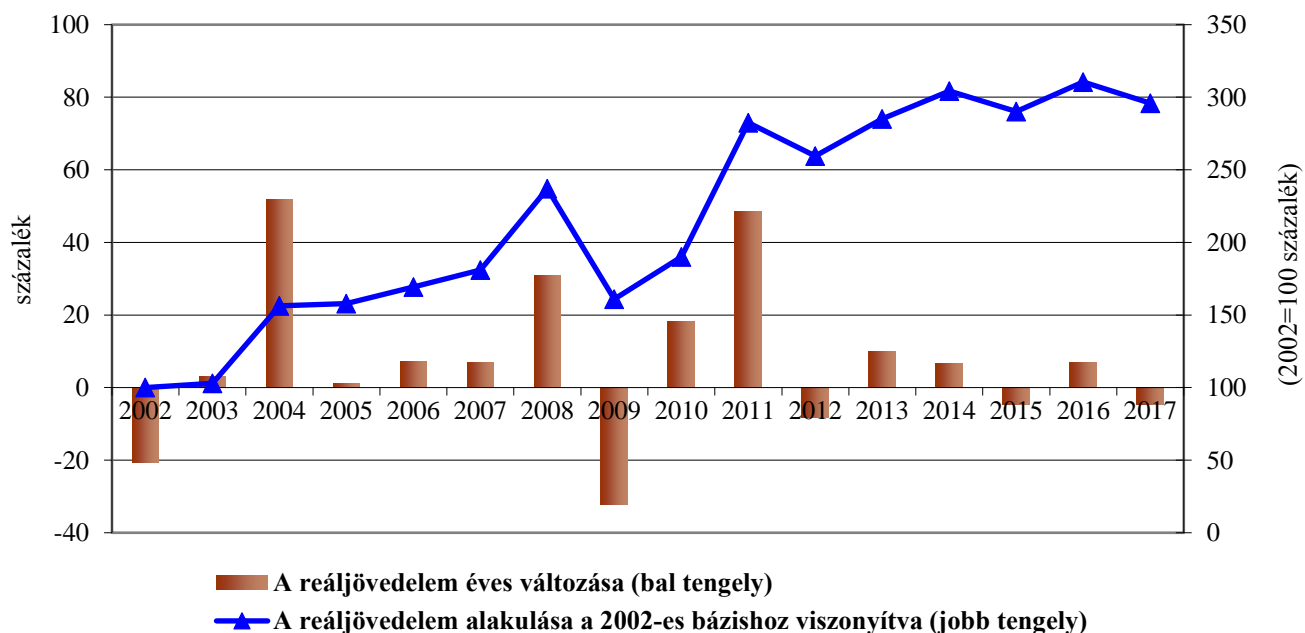
6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem fizetett és fizetett munkaerő alakulása 2008 és 2017 között

Megjegyzés: 2017 előzetes adat.

Forrás: AKI, KSH

7. ábra: Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása 2002–2017 között, valamint a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása

Megjegyzés: 2017 előzetes adat.

Forrás: AKI, KSH

